

François FURET

Minulost jedné iluze. Esej o ideji komunismu ve 20. století

Praha, Nakladatelství Argo 2018, 700 s., ISBN 978-80-257-2656-3.

Publikovaná monografia pomenovaná *Minulost jedné iluze: Esej o ideji komunismu ve 20. století* od autora François Fureta vyšla preložená v roku 2018, zatiaľ čo originálne dielo bolo publikované v roku 1995. François Furet sa narodil v roku 1927, vyštudoval univerzitu v Sorbonne a pracoval napríklad aj vo francúzskom Národnom centre pre vedecký výskum.

Vo svojom výskume sa prevažne zamerl na problematiku Francúzskej revolúcie, kde sa špecializoval na politické dejiny a následne sa tiež zaoberal historiografiou. Medzi jeho najvýznamnejšie publikácie je možné zaradiť vydanú dvojdielnu publikáciu *La Révolution française*, ktorá v českom preklade vyšla ako *Francouzská revoluce I.-II.*

Recenzovaná kniha sa zaoberá komunizmom, presnejšie hlavne sledovaním vývoja komunistickej idej, čo však dopĺňa napríklad skúmaním podobností medzi ním a fašizmom. Tak sa deje hlavne analýzou idej reprezentovanej v Sovietskym zväzom a jej pôsobenia na vzorke intelektuálnej ľavice európskeho západu. Kniha pozostáva z 12 kapitol, bez započítania prológu a epilógu, ktoré sa vo väčšine textu venujú stalinistickému obdobiu.

Na začiatku knihy sa venuje pojmu a vzťahu buržoázie, keďže v knihe rozoberané totalitné režimy čerpali svoju silu z hnevu, ktorí voči nej pociťovali. Autor následne prechádza do obdobia Prvej svetovej vojny, kde začína konštatovať, že fašizmus a komunizmus vyrástli z rovnakého podhubia a práve vojna im dala možnosť k úspechu. Dodáva, že režimy sú príbuzné a napriek nevraživosti sa až príliš podobajú. François Furet definuje komunizmus ako režim, ktorý sa na povrchu tvári univerzalistický a pacifistický, avšak je to len ilúzia, ktorej podľahli mnohí ľudia vtedajšej doby. Následne autor dokladá príbehy prezretia niektorých z nich. Autor v knihe zdarilo rozoberá podobnosti obidvoch totalitných režimov, avšak asi najprínosnejšou časťou knihy sú prostredné kapitoly. Tu sa zaoberá komunistickým užívaním antifašistickej idej, čo režimu pomohlo nielen v medzivojnovom období, ale aj po vojne. Po Hitlerovej porážke na západe pokračuje táto ilúzia komunistickej idej a pretrváva aj potom ako sa štáty stredovýchodnej Európy ocitli v pazúroch komunizmu.

V krátkom zhrnutí je knihu možné pokladať za veľmi prínosnú. Kniha spája známe fakty so zaujímavým výkladom autora, alebo s exkurzami do života jedincom alebo diel. Pravdaže hlavnou doménou knihy je analýza komunistického ideového sveta.

Bohužiaľ kniha sa nevyvarovala mnohým chybám, z ktorých sú niektoré väčšie a niektoré menšie. Aj napriek tomu, že to autor nedeclaroval v prológu, tak z knihy je cítiť jasná

orientácia na frankofónneho čitateľa. Taktiež je nutné kritizovať celkové rozloženie knihy, kedy autor až príliš priestoru venuje stalinistickému obdobiu, avšak veľmi málo priestoru daniu, čo nasledovalo po ňom. Tiež chýba klasický výpis použitých prameňov a literatúry, pretože autor použité diela vložil do poznámkového aparátu.

Napriek podrobnejšiemu popisu negatívnych stránok z nich sú niektoré na pováženie, je možné knihu považovať za veľmi prínosnú a určite by ju nemali ju obísť bádatelia venujúci sa tejto problematike v našom regióne.

Ján Vilhan

462530